

GRAMATYKA CZASÓW

Lekcja 1 “Nie ma 16 czasów - to największe szkolne kłamstwo!”

- Potrzebna jest wiedza z polskiego
 - wspólny język = możemy uczyć się języków obcych dużo łatwiej
 - język angielski i polski wywodzi się z tego samego “pra-języka”
 - większość wiedzy masz już w głowie
 - nie wierz w bzdury:
 - o native speakerach
 - o małych dzieciach
- Szkoła źle przedstawia ten temat
 - jakbyś nie umiał już języka polskiego
 - 16 czasów - nieprzemysłana logika
 - ile jest czasów w j.polskim?
- Co to jest czas?
 - odpowiada na 1 pytanie, czyli daje 1 konkretną informację
 - porównanie do języka indian (inne spojrzenie na rzeczywistość)
- Co to jest aspekt?
 - kolejna, inna, dodatkowa informacja (poza czasem)
 - koncept, abstrakcja = kluczowe w rozumieniu kwestii językowych

KIEDY?

W JAKI SPOSÓB?

Ćwiczenie:

1. Napisz po 2 zdania: po polsku, w aspekcie dokonanym i niedokonanym:

a. w przeszłości

Dokonany:

1.

2.

Niedokonany:

1.

2.

b. w teraźniejszości

Dokonany:

1.

2.

Niedokonany:

1.

2.

c. w przyszłości

Dokonany:

1.

2.

Niedokonany:

1.

2.

Lekcja 2 “Aspekty w angielskim - banalnie prosta wiedza pomijana przez szkołę”

- Przypomnienie aspektów języka polskiego
- Aspekty angielskie:
 - **Dokonaność** - efekt
 - **Niedokonaność** - trwanie
 - **Perfect** - okres
- Aspekt Perfect nigdy nie istnieje sam i łączy się z Dokonanością (Simple) i Niedokonanością (Continuous).
 - **Simple**
 - **Continuous**
 - **Perfect Simple**
 - **Perfect Continuous**
- Aspekty nie istnieją w oderwaniu od czasu, dlatego mamy różne **kombinacje czasowo-aspektowe**
 - wychodzi z tego 12 struktur
 - do tego 4 struktury związane Future in the Past (niezbyt potrzebne i nieomawiane na tym poziomie kursu)
- Zasady użycia
 - zasady muszą być zrozumiałe (świadomość)
 - zasady muszą być zrozumiałe i uproszczone oraz skonsolidowane (podświadomość)
 - wiedza z kursu pozwala na powyższe
 - musisz to w swojej głowie uprościć i podać Twojemu mózgowi w prostszej formie
 - dla zestawienia poniżej “*reguły szkolne*” związane z zastosowaniem struktur
 - jeszcze niżej przedstawię tzw. “*reguły nadrzędne*”
- Dlaczego reguły przedstawione w sposób szkolny są tak obszerne?
 - wiele informacji się powtarza, tylko na przestrzeni innego czasu,
 - dodawane są informacje logiczne, powtórzenia
 - zawierają porady stylistyczne, a nie gramatyczne (np. budowanie tła wypowiedzi)

Reguły szkolne

(tutaj przedstawione w sposób w miarę uproszczony - bywa w niektórych podręcznikach dużo gorzej!)

Present Simple zastosowanie: <ul style="list-style-type: none">- czynności powtarzalne,- nawyki,- rutyna,- sytuacje zawsze prawdziwe i kwestie stałe, niezmienne,- czynności i stany, które wyrażamy czasownikami statycznymi.	Present Continuous zastosowanie: <ul style="list-style-type: none">- czynność odbywająca się w czasie mówienia,- czynność tymczasowa,- plany na najbliższą przyszłość, która jest określona- zmieniające się sytuacje,- czynności powtarzalne, które nas irytują,- stany przejściowe.
Present Perfect zastosowanie: <ul style="list-style-type: none">- czynności, które wydarzyły się w przeszłości, ale ich skutki widzimy w teraźniejszości,- czynności i stany, które rozpoczęły się w przeszłości i trwają w teraźniejszości,- osiągnięcia, czyny, doświadczenia, które ciągle wywierają wpływ na dane osoby (np. gdy dana osoba ciągle żyje i ciągle "ma" te doświadczenia)- niezakończony okres trwający od przeszłości przez teraźniejszość i może trwać jeszcze w przyszłości.	Present Perfect Continuous zastosowanie: <ul style="list-style-type: none">- czynności, które zaczęły się w przeszłości i wciąż się dzieją,- lub te, które wydarzyły się przed momentem, a ich skutki obserwujemy mówiąc.
Past Simple zastosowanie: <ul style="list-style-type: none">- czynności rozpoczęte i zakończone w przeszłości,- nawyki, rutyna w przeszłości- czynności powtarzalne w przeszłości,- stany w przeszłości.	Past Continuous zastosowanie: <ul style="list-style-type: none">- czynność wykonywana w określonym czasie w przeszłości,- czynności odbywające się jednocześnie w przeszłości (przynajmniej dwie),- dłuższe czynności w przeszłości, które przerywane są krótkimi czynnościami,- budowanie tła wypowiedzi.
Past Perfect zastosowanie: <ul style="list-style-type: none">- czynność, która wydarzyła się przed konkretnym momentem z przeszłości,- stan, który rozpoczął się i trwał przed określonym momentem w przeszłości.	Past Perfect Continuous zastosowanie: <ul style="list-style-type: none">- czynność która trwała przez jakiś czas, zanim wydarzyła się inna czynność w przeszłości.
Future Simple zastosowanie: <ul style="list-style-type: none">- decyzje podjęte na szybko, często w chwili mówienia, na pstryknięcie palcem ("snap decisions")- przewidywania,- obietnice,- groźby.	Future Continuous zastosowanie: <ul style="list-style-type: none">- czynność, która będzie odbywać się w konkretnej chwili w przyszłości,- przypuszczenia dotyczące teraźniejszości.
Future Perfect Simple zastosowanie: <ul style="list-style-type: none">- czynność, która w danej chwili w przyszłości będzie zakończona,- stany, które będą trwały w danej chwili w przyszłości,- przypuszczenia, że dana czynność została już wykonana.	Future Perfect Continuous zastosowanie: <ul style="list-style-type: none">- czynność, która w danej chwili w przyszłości będzie trwała od jakiegoś czasu,- czynność w której wskażemy konkretny okres czasu, który upłynie od momentu rozpoczęcia tej czynności.

Reguły nadrzędne

(uproszczone)

Ważne: a) informację o czasie w którym dzieje się akcja uznajemy za logiczną i domyślną

b) mamy 3 czasy, jak w polskim:

- Przeszły
- Teraźniejszy
- Przyszły

c) rozumiemy, że istnieje coś takiego jak aspekt, a język angielski

posiada jeden aspekt, którego nie ma w polskim i łączy się z dwoma pozostałymi:

- Simple (Dokonany, jak w polskim)
- Continuous (Niedokonany, jak w polskim)
- Perfect Simple (Dokonany w okresie, nie ma w polskim)
- Perfect Continuous (Niedokonany w okresie, nie ma w polskim)

Reguły nadrzędne po prostu wyjaśniają rozumienie aspektów:

Simple (Dokonany)	Continuous (Niedokonany)	Perfect (Okres)
- zdarzenie jednorazowe zakończone, - albo zdarzenie powtarzalne (kończy się wielokrotnie)	- zdarzenie dzieje się w konkretnym momencie	- zdarzenie w okresie

Wyjątki od reguł nadrzędnych

- do matury podstawowej **musisz kojarzyć pierwszą kolumnę poniżej**
- będzie o tym osobna lekcja pt. "O przyszłości można mówić na więcej sposobów - jak w polskim"

Present Simple oraz Present Continuous - wykorzystywane do opisywania wydarzeń z przyszłości.	Present Continuous - czynności powtarzalne, ale irytujące (kładziemy nacisk na tę czynność, że jest ona drażniąca)	Future Continuous - przewidywania dotyczące teraźniejszości	Future Perfect Simple - przypuszczenia, że dana czynność została już wykonana
--	--	---	---

Ćwiczenie:

1. Pamiętaj, że postrzeganie aspektów jest abstrakcyjne. Każdy postrzega je trochę inaczej. Napisz z czym Ci się kojarzy, jak rozumiesz i czym dla Ciebie jest:

a. trwanie

.....

.....

.....

b. efekt

.....

.....

.....

c. okres

(w kontekście języków)

.....

.....

.....

2. Spójrz na zdania które zapisałeś / zapisałaś w ćwiczeniach z poprzedniej lekcji

- a. czy postrzegasz je teraz inaczej, bardziej świadomie i zauważasz w nich "więcej informacji"?

.....

.....

.....

3. Wróć do zadań z poprzedniej lekcji. Sprawdź czy są poprawne. To ciągle język polski... ;) Przekształć zdania lub je popraw / napisz od nowa:

a. przekształć zdania z ćwiczeń do poprzedniej lekcji ze zdań w **dokony** na zdania w **niedokony**

1.
2.
3.
4.
5.
6.

b. przekształć zdania z ćwiczeń do poprzedniej lekcji ze zdań w **niedokony** na zdania w **dokony**

1.
2.
3.
4.
5.
6.

Lekcja 3 “Czasownik pomocniczy vs. Czasownik faktyczny - to otwiera oczy!”

- Jakiego typu wyrazów w zdaniu najbardziej dotyczą struktury czasowe i dlaczego?
 - czasownik
 - jakie informacje przekazuje czasownik?
 - przykład z języka polskiego
 - przykład z angielskiego
 - to dużo informacji, dlatego angielski potrzebuje innego rozwiązania: czasownik pomocniczy
- Po czym rozpoznajemy czas w języku polskim?
- Czasowniki pomocnicze w angielskim:
 - to be
 - **to be**
 - **to have**
 - **to do**
 - **will**
 - would
- To oznacza że istnieją 3 słowa “to be” tak jak 3 słowa “zamek”
 - **to be** - czasownik pomocniczy który tworzy Continuous
 - to be - czasownik pomocniczy który tworzy Stronę bierną (nie ma w tym kursie)
 - to be - czasownik faktyczny, który oznacza “bycie”
- Jak odróżnić czasownik faktyczny od czasownika pomocniczego i jak go rozumieć?
 - wyobrażanie sobie czynności, konceptu za słowem
 - wyraz gramatyczny (czasownik pomocniczy) nie posiada konceptu
- Przykłady wyobrażania sobie czasownika faktycznego oraz pomocniczego w konkretnych zdaniach
 - zdania po polsku
 - zdania po angielsku
- Czasownik faktyczny w języku angielskim
 - końcówki
 - -ing
 - -ed
 - nieregularne (lista podstawowych czasowników nieregularnych - [do druku](#))

Odmiana niezbędnych czasowników pomocniczych (poniżej tabela; 4 kolumny):

	Przeszłość	Teraźniejszość	Przyszłość	Imiestów czasu przeszłego (III kolumna)
TO BE				
I	was	am	will be	been
She / He / It	was	is	will be	been
You / We They	were	are	will be	been
TO HAVE				
I	had	have	will have	had
She / He / It	had	has	will have	had
You / We They	had	have	will have	had
TO DO				
I	did	do	will do	done
She / He / It	did	does	will do	done
You / We They	did	do	will do	done

Ćwiczenie:

1. Napisz własne zdania w każdym czasie ale w aspekcie **dokonanym**, czyli **simple**. Zrób to dla osób: I, She, We.

TO BE

- 1.
- 2.
- 3.

TO HAVE

- 1.
- 2.
- 3.

TO DO

- 1.
- 2.
- 3.

Lekcja 4 “Praktyka w zdaniach twierdzących - matematyka jest też w językach”

- Budowa aspektów
 - czasowniki pomocnicze

Dokonany to do

Niedokonany to be

Perfect (okres) to have

- Funkcja czasownika pomocniczego; pokazuje informacje o:
 - czasie
 - aspekcie
 - osobie
 - ale jest potrzebny również do budowania **przeczeń** oraz **pytań**
- Dodatkowe zmienne
 - **Continuous**: zawsze ma końcówkę **-ing** w czasowniku faktycznym (tym, który sobie wyobrażamy)
 - **Perfect**: zawsze ma czasownik faktyczny w III formie (czyli III kolumnie w nieregularnych)
- Uwaga:
 - nie zawsze końcówka **-ing** będzie oznaczać **Continuous**, nie zawsze III kolumna oznacza **Perfect**
 - III kolumna, końcówka **-ed** oraz końcówka **-ing** - mają po prostu więcej użyc...
- Budowa, ogólny schemat:

Aspekty / Czasy	Przeszłość (Past)	Teraźniejszość (Present)	Przyszłość (Future)
Dokonany (Simple)	did + czasownik = -ed did + czasownik = nieregularne II forma	do + czasownik = niewidzialna końcówka (forma podstawowa) does + czasownik = -es	will do + czasownik = will + niewidzialna końcówka (forma podstawowa)
Niedokonany (Continuous)	was / were + czasownik z końcówką ing	am / is / are + czasownik z końcówką ing	will be + czasownik z końcówką ing
Dokonany w okresie (Perfect Simple)	had + 3 forma	have + 3 forma has + 3 forma	will have + 3 forma
Niedokonany w okresie (Perfect Continuous)	had + (3 forma + to be) + czasownik z ing czyli have + been + czasownik z ing	have + (3 forma + to be) + czasownik z ing czyli have + been + czasownik z ing	will have + (3 forma + to be) + czasownik z ing czyli will have + been + czasownik z ing

- Przykłady w zdaniach twierdzących
 - uwaga na dokonany i niedokonany w języku polskim w Teraźniejszości.
 - “Czym zajmuje się moja mama? Jest przedstawicielem handlowym. Sprzedaje samochody.”
 - “Zerknij przez okno, co robi mama? Sprzedaje auto jakiemuś typkowi, przed chwilą brała kluczyki.”

Twierdzenia

Aspekty / Czasy	Przeszłość (Past)	Terażniejszość (Present)	Przyszłość (Future)
Dokonany (Simple)	I worked in this company in 2015. <small>(Pracowałem w tej firmie w 2015) (Popracowałem w tej firmie w 2015)</small>	He works in this company everyday. <small>(On pracuje w tej firmie codziennie.)</small>	I will work in this company when I grow up! <small>(Będę pracował w tej firmie, gdy dorosnę!)</small>
Niedokonany (Continuous)	I was working in this company in 2015. <small>(Pracowałem w tej firmie w 2015)</small>	I am working now. <small>(Pracuję teraz)</small>	I will be working at 3, come later! <small>(Będę pracował o 15:00, przyjdź później!)</small>
Dokonany w okresie (Perfect Simple)	I had worked in this company before 2015. <small>(Pracowałem w tej firmie przed 2015)</small>	I have worked in this company for 5 years. <small>(Przepracowałem w tej firmie 5 lat) (... i dalej tam pracuję)</small>	I will have finished before you come! <small>(Skończę już, zanim przyjdiesz)</small>
Niedokonany w okresie (Perfect Continuous)	I had been working in this company for 5 years. <small>(Pracowałem w tej firmie przez 5 lat) (... i już nie pracuję)</small>	I have been working for a few hours and I need a break. <small>(Pracuję od paru godzin i potrzebuję przerwy)</small>	I will have been working for 3 hours, before you come! <small>(Będę już pracował przez 3 godziny, zanim przyjdiesz!)</small>

Ćwiczenie:

- Napisz swoje przykładowe 12 zdań, które będą różnić się od moich przykładów. Oczywiście, użyj 12 różnych struktur.

-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

Lekcja 5 “Praktyka w zdania przeczących i pytaniach - to jest jak puzzle”

- Pytania i przeczenia tworzymy w oparciu o czasownik pomocniczy
 - czasami ten czasownik pomocniczy jest ukryty w czasowniku faktycznym (**Past** oraz **Present Simple**)
 - czasownik “to be” jest wyjątkowy i może funkcjonować jednocześnie jako czasownik faktyczny jak i pomocniczy

Pytania

Aspekty / Czasy	Przeszłość (Past)	Teraźniejszość (Present)	Przyszłość (Future)
Dokonany (Simple)	Did I work in this company in 2015? <small>(Czy ja pracowałem w tej firmie w 2015?) (Czy ja popracowałem w tej firmie w 2015?)</small>	Do I work in this company everyday? <small>(Czy ja pracuję w tej firmie codziennie?)</small>	Will I work in this company when I grow up? <small>(Czy ja będę pracował w tej firmie, gdy dorosnę?)</small>
Niedokonany (Continuous)	Was I working in this company in 2015? <small>(Czy ja pracowałem w tej firmie w 2015?)</small>	Am I working now? <small>(Czy ja teraz pracuję?)</small>	Will I be working at 3? <small>(Czy ja będę pracował o 15:00?)</small>
Dokonany w okresie (Perfect Simple)	Had I worked in this company before 2015? <small>(Czy ja pracowałem w tej firmie przed 2015?)</small>	Have I worked in this company for 5 years. <small>(Przepracowałem w tej firmie 5 lat) (... i dalej tam pracuję)</small>	Will I have finished before you come! <small>(Czy skończę już, zanim przyjdiesz?)</small>
Niedokonany w okresie (Perfect Continuous)	Had I been working in this company for 5 years? <small>(Czy ja pracowałem w tej firmie przez 5 lat?) (... i już nie pracuję?)</small>	Have I been working for a few hours and do I need a break? <small>(Czy ja pracuję od paru godzin i potrzebuję przerwy?)</small>	Will I have been working for 3 hours, before you come? <small>(Czy będę już pracował przez 3 godziny, zanim przyjdiesz?)</small>

Przeczenia

Aspekty / Czasy	Przeszłość (Past)	Teraźniejszość (Present)	Przyszłość (Future)
Dokonany (Simple)	I didn't work in this company in 2015. <small>(Nie pracowałem w tej firmie w 2015) (Nie popracowałem w tej firmie w 2015)</small>	I don't work in this company everyday. <small>(Nie pracuję w tej firmie codziennie.)</small>	I won't work in this company when I grow up! <small>(Nie będę pracował w tej firmie, gdy dorosnę!)</small>
Niedokonany (Continuous)	I wasn't working in this company in 2015. <small>(Nie pracowałem w tej firmie w 2015)</small>	I am not working now. <small>(Nie pracuję teraz)</small>	I won't be working at 3. <small>(Nie będę pracował o 15:00)</small>
Dokonany w okresie (Perfect Simple)	I hadn't worked in this company before 2015. <small>(Nie pracowałem w tej firmie przed 2015)</small>	I haven't worked in this company for 5 years. <small>(Przepracowałem w tej firmie 5 lat) (... i dalej tam pracuję)</small>	I won't have finished before you come! <small>(Nie skończę, zanim przyjdiesz)</small>
Niedokonany w okresie (Perfect Continuous)	I hadn't been working in this company for 5 years. <small>(Nie pracowałem w tej firmie przez 5 lat) (... i już nie pracuję)</small>	I haven't been working for a few hours and I don't need a break. <small>(Nie pracuję od paru godzin i nie potrzebuję przerwy)</small>	I won't have been working for 3 hours, before you come! <small>(Nie będę już pracował przez 3 godziny, zanim przyjdiesz!)</small>

Ćwiczenie:

1. Napisz przeczenia w każdej strukturze dla osób: I, He, You

I

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.

He

1.
2.
3.
4.
5.
6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

You

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

2. Napisz pytania w każdej strukturze dla osób: I, It, They

I

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

It

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

They

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

Lekcja 6 “Trigger words - słówka, które mogą wiele sygnalizować”

- Istnieją słowa, które bardzo często pojawiają się w towarzystwie określonego aspektu

Simple

- ❖ “frequency words”:
often, seldom, sometimes, usually, never
- ❖ nieprecyzyjne określenia przeszłości dla “Past”:
every ... (day, morning, week)
yesterday, ago, last..., in 1997

Continuous

- ❖ konkretna chwila:
at the moment, now, then, at that moment, at 16:45
- ❖ wykrzyknienia skupiające uwagę w danej chwili:
look!, listen!

Perfect

- ❖ sugerują okres:
ever, for, since
- ❖ sugerują połączenie z niedawną przeszłością:
already, so far, up to now, yet

Ćwiczenie:

1. Zapisz zdania w odpowiednich strukturach używając wszystkich trigger words

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

20.

21.

22.

23.

24.

Lekcja 7 “O przyszłości można mówić na więcej sposobów - jak w polskim”

1. Podobnie jest w polskim
2. To kiedy używać struktur “Future” z czasownikiem pomocniczym will?

“to be going to”	- widoczne plany, zamiar
Present Continuous	- luźne plany
Present Simple	- mocne plany, pewne

Struktura “to be going to”	Present Continuous	Present Simple
I can see the dark clouds. It is going to rain.	I am seeing my friends today, so I don't have plans in the evening.	Her train leaves tomorrow at 7:37, so she will probably go to bed earlier.
I feel sick. I am going to puke.	Don't worry, she doesn't need this document today. She is sending the email tomorrow.	My first lesson starts at 8:00 sharp. I can't eat breakfast; it is too late.
She was going to study at the University, but eventually decided to work.	We are having yoga today in the evening, but then we are free. Wanna grab a beer?	My family leaves Poland next year. My dad has already arranged a new job there.

Ćwiczenie:

1. Zapisz własne zdania w oparciu o przykłady z lekcji. Po 3 do każdej struktury.

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.

Lekcja 8 “Podsumowanie czasów - kilka słów na koniec modułu”

1. Łatwiej jest wyobrazić sobie 3 aspekty, a potem je łączyć ze sobą oraz z czasami (a te są logiczne) niż uczyć się wszystkiego z nielogicznej rozsyпки
2. Nie ma dobrych, uniwersalnych ćwiczeń na gramatykę. Jest jedno: tworzenie własnych treści. Dlatego zadania, które otrzymujesz w tym kursie mają charakter bardzo otwarty, bo każdy musi:
 - a. wytworzyć swoje własne myśli / skojarzenia / koncepty
 - b. przelać je na papier / na komputer
 - c. w innym przypadku nauka jest “jałowa”
3. Zasady są przedstawione w sposób uproszczony, ponieważ musisz wytworzyć nawyki
 - a. nawyki to impulsy
 - b. zastanawianie się to proces świadomy, a nie nawyk
 - c. w komunikacji musisz w dużej mierze działać podświadomie, czyli musisz “wytrenować” swój mózg

Ćwiczenie:

1. Napisz co należy robić codziennie - bez względu na poziom znajomości języka obcego?

.....

.....

.....

2. Napisz jak ćwiczy się myślenie w języku obcym?

.....

.....

.....

3. Napisz czy wykonujesz powyższe czynności sumiennie, odkąd się o nich dowiedziałeś / dowiedziałaś?
Co zauważasz / Dlaczego tego nie robisz?

.....

.....

.....

**Jeśli nie potrafisz
odpowiedzieć na te pytania...
to musisz wrócić do Modułu I - w którym wyjaśniam
jak się uczyć języków obcych.**